

Sivil Alevi Çalıştayı Raporu

24 Haz 2012, Pazar

Alevi Çalıştayı, uzun süren müzakerelerin ardından nihai bir raporla, geçtiğimiz sene sona erdi. Doç Dr. Necdet Subaşı'nın kâleme aldığı ve isabetli tesbitlerin göze çarptığı o rapordan bu yana Alevilerin talepleri hakkında devlet katından çit çıkmıyor. Bu noktada, belki de Alevi açılımıyla beraber Sünni kimliğinin de sınırlarını daha iyi kavramış olan Ak Parti iktidarını teşvik etmek sivil topluma düşüyor.

Geçtiğimiz hafta Yüzleşme Derneği öncülüğünde başlatılan "Sivil Alevi Çalıştayı" sonrası oluşturulan rapor da böyle bir çabanın ürünü. Raporun duyurulduğu basın toplantısında Yüzleşme Derneği Başkanı Cafer Solgun, "Nasıl ki Kürt sorunu sadece Kürtlerin, başörtülü kadınların sorunu sadece onların sorunu değilse, Alevi sorunu da sadece Alevilerin sorunu olarak görülmemelidir" diyerek çalıştaya değişik kesimlerden, farklı duyarlılıklara sahip insanları davet ettik"lerini söylemiş.

Bejan Matur, Bekir Berat Özipek, Bilal Sambur, Bülent Bilmez, Gülçin Avşar, Emine Uçak Erdoğan, Ergün Yıldırım, Erkan Şen, Fehim Işık, Hasan Kayım, Hayri İnce, Hüseyin Özcan, Mehmet Ali Güveli, Mithat Olcay, Neslihan Demir, Nihat Sarı, Şenol Kaluç, Uğur Yıldız, Ümit Kardeş ve Ziya Halis gibi isimlerin imzalarının olduğu Alevi raporu çözüm adına bir dizi öneri sunuyor. Bu çalıştayı, her şey bir yana, meseleyi tekrar gündeme getirmesi açısından bile önemli bir çalışma olarak görüyorum. Ancak elbette sadece bu kadar değil; aynı zamanda meseleye ilişkin kısa ve uzun vadede atılabilecek adımlar bağlamında da makul teklifler getirdiğini düşünüyorum. Söz konusu öneriler şöyle:

1. Alevi Sorunu, evrensel hukuk, insan hakları ve din ve vicdan özgürlüğünü güvence altına alan belge ve sözleşmelerde yer alan ilkeler çerçevesinde ele alınmalıdır.
2. Alevilerin, içinde yaşadıkları toplumla, Sünni çoğunlukla ve devletle güven ilişkisini yeniden kuracak ve pekiştirecek bir perspektif ve yaklaşım geliştirilmelidir.
3. Varlığı tarafsız devlet ilkesine aykırı olan Diyanet İşleri Başkanlığı lağvedilmelidir/kapatılmalıdır. Bu kurumun toplumda bir karşılığı varsa, bu durumda devlet teşkilatının dışında da var olabilir.
4. Bazı Alevi örgütlerinden gelen "dedelere maaş bağlanması" önerisi, devletin dinler ve inançlar karşısında tarafsız olması ilkesiyle çelişmesi ve Aleviliği de devlet güdümüne sokacak olması bakımından kabul edilemez. Çözüm, dedelerin memurlaştırılması değil, imamların da bu statüden çıkarılmasıdır.
5. Cemevlerine yasal statü tanınmalıdır. Nihai ve kalıcı çözüm, "Devrim Kanunları" arasındaki Tekke ve Zaviyelerle Türbelerin Kapatılmasına ve Türbedarlıklarla Birtakım Unvanların Men Ve İlgasına Dair Kanun kaldırılmasıdır. Bu kanun, aynı zamanda "Dedelik" ve "Babalık" gibi Alevi inancının kurum ve unvanlarını yasa dışı hale getirmesi bakımından da insan haklarına ve bu kapsamda din ve vicdan

özgürlüğüne aykırı bir nitelik taşımaktadır. Kısa vadede ise, İmar Kanunu'nda yapılacak basit bir düzenleme ile cami ve kilise gibi tanımlamalar yerine "ibadethaneler" kavramının koyulması önemli bir rahatlama sağlayacaktır.

6. Zorunlu din dersi kitaplarında Aleviliğin, Alevilerin katkısıyla yeniden yazılması olumlu bir gelişme olmakla birlikte, bu durum söz konusu dersten kaynaklanan insan hakları ihlallerini ortadan kaldırmamaktadır. Yapılması gereken, içeriği ne olursa olsun, zorunlu din dersinin kaldırılmasıdır.

7. Sivas Katliamının sembollerinden olan Madımak'ın kamulaştırılmış olması önemli olmakla birlikte yeterli değildir. Madımak, gelecek kuşakların yaşanan trajediden barış adına olumlu bir mesaj almalarını sağlayacak biçimde düzenlenmelidir.

Bu öneriler içerisinde en "radikal" olanını şüphesiz Diyânet İşleri Başkanlığı'nın (DİB) lağvedilmesi oluşturuyor. Kanaatimce yeni anayasa sürecinde "özeleştirilmesi" şart olan DİB'in kapatılması kısa vadede oldukça zor. Ancak Müslümanların DİB'den önce de kendi kurumlarıyla ayakta durduğunu ve "kendi işlerini kendilerinin gördüklerini" hatırlarsak, halkın DİB kurulmadan önceki toplumsal ağlarına kavuşturulması da bir ön şart olarak gereklidir. Ki beşinci maddede kalın harflerle çizdiğim cümleler de işin bu tarafına yönelik, aslında tüm Alevi örgütlenmelerinin de savunması gereken hususlardır. Ayrıca zorunlu din derslerinin kaldırılmasından ziyade seçmeli hale getirilip, bu coğrafyada var olan tüm inanışları içeren bir muhtevaya kavuşturulması kanaatimce daha isabetli olabilir.

Katılmadığım bazı nüanslar olsa da "Sivil" Alevi Çalıştay katılımcılarına meselenin çözümüne yönelik attıkları bu olumlu adımdan dolayı teşekkür ediyor, yetkililerin mezkûr önerileri dikkate alacağını umuyorum.